

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, ...

01/03/2010

RPO-637047-VII-7020/11006.4/10/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax: 0-22 827 64 53

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
Warszawa

Kierze Panowie Janie Ministrze,

W związku z artykułem prasowym pt.: „*Los sądów rodzinnych ciągle niepewny*”, opublikowanym w dniu 24 lutego 2010 r. w „*Rzeczpospolitej*”, moje zaniepokojenie wzbudził projekt likwidacji wielu wydziałów rodzinnych i nieletnich funkcjonujących w sądach rejonowych.

Zgodnie z art. 15 *ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.), sprawy nieletnich należą do właściwości sądu rodzinnego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Przepis ten wynika bezpośrednio z ratyfikowanej przez Polskę *Konwencji o Prawach Dziecka* (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, ze zm.), która w art. 40 ust. 2 lit. b iii wskazuje, że każdemu dziecku, które podejrzewa się, oskarża lub uznaje winnym pogwałcenia prawa karnego, zapewnia się rozpatrzenie sprawy bez zwłoki i przez niezawisłą i bezstronną władzę bądź organ sądowy w uczciwym procesie, przeprowadzonym zgodnie z prawem, zabezpieczeniem prawnej lub innej właściwej pomocy oraz w obecności jego rodziców lub opiekunów prawnych, jeśli tylko nie będzie to uważane za niezgodne z najwyższym interesem dziecka z uwagi na jego wiek lub sytuację. Ponadto, na podstawie *Reguły 2.3. Wzorcowych Reguł Minimum Narodów Zjednoczonych Dotyczących Wymiaru Sprawiedliwości Wobec Nieletnich (Zasady Pekińskie)* należy podjąć wysiłki zmierzające do ustanowienia w każdym kraju praw, reguł i przepisów stosujących się wyłącznie do nieletnich, a także instytucji i organów powołanych do sprawowania wymiaru sprawiedliwości wobec nieletnich. Zadaniem tych instytucji i organów ma być m.in.:

*

uwzględnienie potrzeb nieletnich przestępców wraz z udzielaniem ochrony ich podstawowym prawom oraz uwzględnienie potrzeb społeczeństwa.

Mając na uwadze standardy międzynarodowe w zakresie postępowania w sprawach nieletnich oraz uwzględniając główne zasady i cele nauk pedagogiczno - psychologicznych należy podkreślić, iż dzieci wymagają szczególnej opieki i pomocy dostosowanej do ich stopnia rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego. Sędziowie rodzinni, pracujący przez wiele lat z nieletnimi, wykazują się zatem nie tylko wiedzą prawniczą, ale także doświadczeniem życiowym i wrażliwością społeczną. Troskliwe postępowanie w sprawach nieletnich jest szczególnie ważne w kontekście właściwego przygotowania młodych ludzi do powrotu do społeczeństwa.

W związku z realizacją powierzonych mi zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, dostrzegam wiele problemów wpływających na niewłaściwe funkcjonowanie systemu resocjalizacji nieletnich. Wskazywałem na to we wcześniejszych wystąpieniach kierowanych do Pana Ministra (pismo nr RPO-597667 z dnia 11 lutego 2010 r. oraz pismo nr RPO-637047 z dnia 12 lutego 2010 r.). Moim dążeniem jest bowiem, aby sprawy nieletnich traktować ze szczególną powagą, mając na względzie potrzebę indywidualizowanego oddziaływania na młodzież. Tymczasem przekazanie spraw rodzinnych i nieletnich w sądach do kompetencji wydziałów cywilnych niewątpliwie spowoduje obniżenie standardów orzekania i sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń w tych sprawach. Istnieje duże ryzyko, że problematyką tą zajmować się będą sędziowie nie posiadający wiedzy w zakresie specyfiki oddziaływań wychowawczo - resocjalizacyjnych oraz funkcjonowania poszczególnych placówek dla nieletnich, co może tylko zwiększyć liczbę przypadków niewłaściwego kwalifikowania nieletnich do placówek oraz osłabić sędziowski nadzór nad wykonywaniem orzeczeń.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie oraz wskazanie uzasadnienia projektowanych zmian.

Łucja Grygorowicz
prof. behavior